

Élet és Evangélium

ÜDÜLÉS, VAKÁCIÓ, SZABADSÁG

Az életünknek ritmusa van, s ebbe a ritmusba beletartozik a munka és a pihenés, a hétköznapi és az ünnep, a „dolog-idő” meg a „szabadság” játéka. Varietas delectat — mondták a régiek: az életkedv az élet változatosságából fakad.

A komoly ember — és a nagyon nehéz sorsú ember — ezt a változatosságot hajlandó kidobni az életéből. Nincs ideje a pihenésre, szüksége sincs rá; dolgozik, míg fejbe nem kólintja az álom, a hétvégeken újabb munka várja, s igába fogva tölti a szabadságidejét is. Mintha félne, hogy össze-rokjad, ha csak egy percre is kilép a kötelesség, a „muszáj” fegyelmeiből.

Ha az életritmust hullámvonallal ábrázoljuk, a kötelesség rabja az, aki megpróbálja élete hullámvonalát egyenessé lapítani. Komolyan kísért azonban az ellenkező végtel is. *Valami furcsa tudathasadás* szétdobált pontok, egyenesdarabok egymást tagadó sorozatává tépheti napjainkat. Hányan tekintik a munkájukat robotnak, amelyel megszerzik a pénzt és a jogot a szabadság gátlástalan élvezetére. Ezek az emberek aztán úgy indulnak az ünnep vagy a nyaralás elé, mint a matróz a régvárt kikötő reklámfényes éjszakájába egy hosszú és embertelen hajóúton. Úgy érzik, van mit feledniük, s viszont most minden kijár nekik, mert előre megfizettek mindenért.

Ezeknek a várakozásoknak legmeghökkentőbb büntetése a *csalódás*. Aki mindent egy utazásra, egyetlen sokszor megálmodott vakációs programra tett föl, az szükségszerűen elégedetlen lesz, mert nem kaphatja meg azt, amit megálmodott. A Balaton mellett sértődötten néz majd ki az esőbe, a vendéglőben meggyűlik a baja a pincérrel, a szállodában alkalmatlannak találja a berendezést, külföldön megállapítja, hogy lenézik: mindig és mindenütt azt, hogy összeesküdtek ellene és rútol elbántak vele. S ha nincs miért fölháborodnia, az ilyen ember akkor is üresnek érzi a drágán megvásárolt napokat.

Ez a kétféle ember: az egyik, aki munkájába temetkezik, s a másik, aki a szabadság szökéseiben keresi örömét, valójában *ugyanott* hibázott. Magára maradt az életével, a végezni- s él-

vezni-valóival. „Csak *másban* moshatod meg arcodat” — írja József Attila. A dologba játékot, a *szabadságba* fegyelmet kell csillantanunk. Életünkben meg kell valósítanunk az ellentétek egymást kergető, de egymásban továbbbható változatosságát, — *hogy kedvünk legyen élni*. Animum debes mutare, non caelum: a levegőváltás önmagában nem sokat ér, lelkünknek kell megújulnia. Az pedig csak úgy sikerülhet, ha ki tudunk lépni önmagunkból, és vállaljuk a személyes kapcsolatok kalandját: kockázatát és felelősségét, — a *szeretet* kalandját, kockázatát és felelősségét.

Szabadságnak mondjuk azt a hosszabb-rövidebb időt, amelyet évente megszokott munkarendünkben, életkerekünkben kilépve-kitépvé tölthetünk el. A magányos ember nem lehet szabad. Szabad *valaki számára* lehetek ahhoz, hogy szabaddá legyek, *szabadítóra* van szükségem, aki meghozza az életembe az ajándék és a meglepetés örömet. „Van rabszolga-szabadság — írja VI. Jankélévitch —, amint van koldusgazdagság is... A zsarnok szabadsága, mondja Kierkegaard, függés, s a fősvény kincse: szegénység.”

Élet és evangélium? Életünk kísértéseinek és esélyeinek elemzése közben a Hegyi beszéd és a nyolc boldogság paradox igazságainak közelébe jutottunk. Fontos társadalmi vívmány a vasárnapi munkaszünet, a nyolcórás munkaidő s az évente vissza-visszatérő szabadság. Életünk keretei azonban hiába válnak emberibbé, ha mi magunk az emberség alapállásából kilépünk.

Számunkra, keresztény emberek számára a „más”, akiben arcunkat megmoshatjuk, nemcsak a *másik ember* — az idegen vagy az újra felfedezni való feleség-férj, testvér, gyermek, szülő. Szabadság-időnk, üdülésünk az Istennel való találkozásnak, az imádságnak és az elmélkedésnek ideje is. Ünnepeink a hetedik napra nyílik, arra a *nyugalomra*, amelyről a Zsidókhöz írt levél beszél.

Schopenhauer úgy gondolta, hogy ha minden rossz a pokolba vettetik, a menny számára fönnmarad az *unalom*. Mi, keresztények, abban hiszünk, hogy életünk vándorútja — a munka s pihenés, elkötelezettség és szabadság dialektikájában — olyan üdvösségbe tart, amelyet Isten szeretete tölt be, tesz örökkétartóvá és boldoggá. Ez a hit és ez a remény rajzolja változatossá, mégis egységessé életünk hullámvonalát.

TÓTFALUSY ISTVÁN